

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravništvo
»Zarje«

v Ljubljani, Breg številka 12.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Posamna številka stane 1.25 D.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 5 Din mesečno. Za Nemčijo 6 Din; za drugo inozemstvo in Ameriko 7 Din.

Reklamacije so poštne proste.

== Oglasi po dogovoru. ==

Proletarci vseh dežel,
združite se!

V Ljubljani, v soboto, 3. novembra 1923.

Ne demagogija, resno delo
vodi k zmagi!

Nov korak naprej.

Prepričanega socialista mora danes najhuje žalostiti, ko opazuje razoranost v delavskih vrstah. Ne-prijetno dirne poštenega sodruga tudi, da se nahajajo v delavskih vrstah ponekod še vedno elementi, ki begajo delavski pokret z različnimi herostratskimi avanturami, osebno gonjo in podobnimi stvarmi, ki nimajo z delom za socializem prav nikakršnega stika. Pravo demagogijo uganjajo z demagogijo, z neiskrenostjo.

Vse to zlo se pa more odpraviti iz vrst delavskega pokreta z resnim delom, z združenjem socialističnih skupin v eno močno organizacijo Socialistične Stranke Jugoslavije.

Skupina okolo »Zarje« je imela ta cilj ves čas pred seboj. Ves čas, kar obstoja »Zarja«, je neutegoma naglašala, da je združitev posameznih socialističnih skupin predpogoj lepšemu razvoju delavskega socialističnega pokreta ne le pri nas v Sloveniji, marveč po celi državi.

Na svojem sestanku, kakor smo že zadnjič poročali, je Zarjanska skupina razpravljala o združitvi ter precizirala svoje stališče za slučaj zedinjenja. Skupina ni stavila zahtev izven programa, to je povsem naravno; zahteve, ki jih je stavila so le formalnega pomena in se tičejo prehodne dobe. Stranka je dogovor med obema ljubljanskima skupinama odobrila in s tem je zedinjenje izvršeno ter se izvede z mesecem novembrom.

Ta »veliki« spor, ki je povzročal toliko prahu skoro tri leta, ki pa dejansko ni bil nikakršen spor, je s tem spravljen s sveta.

V dno sreča smo prepričani, da bodo tudi zunanje socialistične organizacije ta korak, ki se je izvedel tako nenadoma, najiskrenejše pozdravile ter videle tudi v našem koraku velik uspeh v preokretu v konsolidaciji proletarijata v Sloveniji. Naglašamo pa, da mi nismo uvideli te potrebe šele sedaj, čeprav smo čakali z izvedbo tako dolgo.

Delali smo v tej smeri in delali bomo tudi v bodoče ter upamo, da bodo še tudi druge organizacije, ki še niso pri skupini okolo »Socialista«, storile isto, kakor mi. Naš korak je bil dobro premišljen.

Nujna dolžnost vseh organizacij je torej, da delajo v teh intencijah, ker večno vendar ne moremo ostati razcepljeni zaradi Bernotovih neumnosti in podobnih stvari.

Socialistični proletarijat mora začeti z bojem proti kapitalizmu, proti reakciji, ki vsak dan okriši toliko in toliko delavskih pravic, ki vodi sedaj silen napad na socialno zavarovanje itd. Kdaj in kje govori znameniti »apostol resnice« Brnot o tem? Prav nikjer, ker vidi samo pezdvir v tujem očesu, bruna v svojem pa ne. In to velja tudi za vse druge take ljudi, ki ne marajo zedinjenja in delajo proti z umazanim orožjem.

Mi smo se zedinili. S tem pa še nismo napravili mnogo. Dokazali smo, da prav razumemo besede »proletarci vseh dežel, združite se«, toda svojo pravo nalogo bomo izvršili pa še le tedaj, če se lotimo dela v stranki, poštenega, resnega dela. V stranki je za vse sodruge dovolj prostora, dovolj dela. S tem namenom gremo v stranko mi in če udeležimo v njem svoje sile, potem smo storili svojo dolžnost mi in oni, ki hočejo delati z nami skupno.

Ni nas mnogo, ki se zopet pridružimo splošnemu pokretu, a, da nekaj štejem, smo dokazali s svojim dosedanjim delom tudi izven stranke. Svoje sile hočemo posvetiti v bodoče ne le ljubljanski občini, ampak tudi splošnosti, ker vidimo, kako silno potrebno je skupno delo v sedanjem težkem položaju, ki grozi, da delavske pravice in delavstvo popolnoma zadavi. Sprejmite nas v svojo sredo kot sodruge, a ne zaradi nas, ampak zaradi dela za socializem kot svoje sobojevnike. Nadejamo se, da je to želja vseh socialistov v Sloveniji.

Resolucija glavne skupščine Zveze industrijcev.

Danes objavljamo resolucije, ki jih je sprejela glavna skupščina Zveze industrijcev. Ker so za delavstvo že same dovolj poučne, opustimo za danes argumentacijo, o katerih bo pa treba še razpravljati. Glase se:

1. Opozarjamo kraljevo vlado, da novi zakoni socialno političnega značaja, tako Zakon o zaščiti delavcev, Zakon o inspekciji dela in Zakon o zavarovanju delavcev, ki so bili koncipirani v Ministrstvu za soc. politiko po konpilaciji najradikalnejših vzorcev, predlaganih v izrazito industrijskih državah, in to enostransko o zaslišanju gospodarskih korporacij in celo brez sporazuma s pristojnimi in ministrskimi resorti t. j. Ministrstvom trgovine in industrije in Ministrstvom za šume in rudnike, ne odgovarjajo našim socialnim in ekonomskim prilikam ter težko obremenjujejo celokupno naše narodno gospodarstvo. Zahtevamo, da se brez odloga pristopi k reviziji teh zakonov in to sporazumno z Ministrstvom trgovine in industrije ter ob sodelovanju gospodarskih korporacij.

2. Zahtevamo zlasti izpremembo določil zakon o zaščiti delavcev o delovnem času v industrijskih podjetjih.

Zahtevamo, da se določi 8urni delovni čas le za one industrijske obrate, kjer to zahteva značaj obrata z ozirom na težke delovne pogoje, dočim naj velja za ostale obrate 9urni delavnik, izvzemši sezonska podjetja, v kojih je delovni čas že po sedanjem zakonu in po značaju posla neomejen.

Zahtevamo, da se dopusti primerno podaljšanje delovnega časa v sporazumu z delavstvom, pri čemur mora biti merodajna navadna večina delavstva dotičnega obrata.

Odločno protestiramo proti sedanjemu omejitvi dela.

3. Resno in nujno opozarjamo ministrstvo socialne politike, da so bremena, koja nosi industrija iz naslova socialnega zavarovanja, dejansko neznosna ter zahtevamo, da se ta bremena ublažijo. Zahtevamo primerno znižanje prispevne tarife za bolniško in nezgodno zavarovanje. Tako znižanje naj se omogoči z zmanjšanjem upravnih stroškov zavarovalnih zavodov, ter z uzakonjenjem določil, ki znižajo previsoke porodninske davkatve ter ukinejo kvarna določila § 1154b avstr. o. d. z.

Zahtevamo, da se tako zlasti prispevek za bolniško zavarovanje zniža s 1. jan. 1924 na 4%.

4. Zahtevamo, da se preuredi pokojninsko zavarovanje nameščencev, da se k temu zavarovanju pridruži bolniško in nezgodno zavarovanje nameščencev, ki naj se izločijo iz splošnega zavarovanja delavcev.

Zahtevamo, da se zavarovanje nameščencev obvaruje pred rizikom labilne valute in da se v tak namen kombinira sistem kapitalnega kritja z nakladnim sistemom.

5. Zahtevamo, da se iz Delavske zbornice izločijo nameščenci in duševni delavci sploh in da se za te ustvari posebno avtonomno zastopstvo.

Socialno skrbstvo

sedanje večine ljubljanskega občinskega sveta.

Ni dvoma, da je socialno skrbstvo eden najvažnejših delokrogov vsake občine, kljub temu pa »napredna« Ljubljana pod dosedanjimi »naprednimi« vlastodržci te svoje naloge niti po imenu ni poznala. Od leta 1504. naprej datira v Ljubljani žu-

panska čast, ki je l. 1882. prešla definitivno v slovenske roke in l. 1896. celo v izrazito »napredne«, a vendar se je morala Ljubljana šele otrestiti svojega »naprednjaštva« ter ga s korobači prepoditi z ljubljanskega magistrata, da je prišla končno lan-

Ali ste že poslali naročnino?

LISTEK.

Socialisti v komuni in drugod.

Dočim je prevladovalo pred dvajsetimi ali tridesetimi leti v krogih meščanskih politikov še splošno nazoranje, da bi bilo koncem koncev še trpeti sodelovanje socialnih demokratov pri zakonodaji, da bi bili pa nesreča v komunalnih upravnih, se je do danes vendar to nazoranje bistveno izpremenilo tako, da bi celo konservativni komunalni politiki smatrali za nesrečo, če bi socialni demokati izginili iz občinskih zastopstev.

Ne bo škodovalo, če navedemo izrek vodilnega magistratnega uradnika ene največjih občin nemške države: V plenarnih sejah se na vse pretege jezimo nad socialnimi demokrati, toda v deputacijah so nam najtrdnjše in najzaneseljivejša opora. Kaj je hotel s tem povedati? Da uveljavljajo socialni demokrati v komunalnih gospodarske zahteve delavcev in svoja demokratična načela kritično in zahtevajoč z vsjo ostrostjo, obenem pa po svojih močeh ščitijo interese občine pred vsemi vplivi posameznih

interesentov in da kažejo za vse, po širokih vidikih zgrajene komunalne naprave ono umevanje in ono živo zanimanje, katero ponavadi manjka meščanskim občinskim zastopnikom. Vemo, da so celo konservativne vlade, naj si še tako zasledujejo izključno le interese svojega razreda, redko tako reakcionarne, kakor posamezne skupine strank, ki pripadajo vladi. Prav tako je mnogokrat v občinskih upravnih. Pri magistratnih uradnikih se razvije, česar morda še niso prinesli s seboj v urad, tekem udeleževanja v uradu, razširjen horicont, ki jih razlikuje od onih meščanskih vrst in zvez, katerim sami pripadajo po svojem položaju in ki so jih na to mesto morda celo postavile. Že samo vestno uradovanje dovede uradnika v nasprotje z zakotnimi interesenti najrazličnejših vrst, ki prevladujejo v meščanskih strankah. Pri delavskih zastopnikih v komunalnih upravnih zastopstvih ne morejo igrati vloge ozkosrčnost in postranski interesi, ki ovirajo velike komunalno-politične ustvaritve. Čeprav bi se i pri delavskih zastopnikih v posameznih slučajih pojavljale člo-

veške slabosti, ovira vendar pripadnost k velikemu delavskemu gibanju, da bi mogle take slabosti vplivati na njihove odločitve in njihova glasovanja. Tak vpliv se še zmanjša, čim tesnejše je to delavsko gibanje organizirano v stranko. Razredno gibanje je uspešno sredstvo proti različnim korupcijskim nevarnostim, katerim bi bil izpostavljen delavec kot posameznik. Dokler delavci sploh niso bili organizirani, ali pa le v majhnih posameznih skupinah za določene namene, je bila uporaba besede »o kriminalnih razredih« morda deloma upravičena. Če pa postane delavsko gibanje gibanje razreda in se kot tako umeva, se stvar čisto izpremeni. Delavec je morda potem nagnjen, da greši proti obstoječemu državnemu redu, toda vedno bolj postaja nedostopen za socialno korupcijo. Govoričenje o zamoritvi individualitet po socialističnem delavskem gibanju je v toliko resnično, da se v delavskem razredu samem razvije izredno močno javno mnenje o vprašanih gospodarske in upravne politike, ki izvaja na njihove zastopnike dejansko gotovo pritisk. Ker pa tvorijo delavci razred, ki

stremi naprej, navzgor in zavzema vrhutega v družbi vedno večji obseg more biti javno mnenje le: pospeševanje napredka in skupnosti. Z drugimi besedami: Delavsko gibanje je antipartikularistično, vedno pripravljeno, ogrevati se za večje, puščajoč ob strani podrejene interese.

Temu pa se pridružuje še sledeče: ravno delavci občutijo najbolj pomanjkljivost komunalnih naprav, čeprav ne vedo vselej, kje tiče vzrok in ne poznajo vselej najprimernejših sredstev za njih odpravo. V naši dobi so, če že ne vsi, pa vsaj nekateri, ki so dobro poučeni o tem, kaj se okoli njih godi. Potreba menjati od časa do časa delovni kraj in mesto, ki je le malokateremu prizanesena, povzroči, da delavec marsikaj vidi in se navadi jasno in strogo gledati in opazovati. Zato prinesejo mnogokrat izredno stvarnost in presenetljivo konkretno znanje v upravna zastopstva s seboj. In, končno pa vztraja delavsko gibanje svoje zastopnike tudi izven javnih upravnih zastopstev k upravnemu udeleževanju.

Bernstein: Die Arbeiterbewegung.

sko leto do one institucije, ki je ne- dvomno nekako merilo za delo in nedelo, za sposobnost in nesposob- nost vsake mestne uprave, to je do posebnega socialnega urada, ki upravlja vse socialne naloge mestne občine.

Socialni urad pri mestnem magi- stratu je bil ustanovljen lansko spo- mlad na inicijativo in na predlog naše skupine. Žal je življenje prejšnjega občinskega sveta prekrat- ko, da bi se ta panoga magistratne uprave tudi organizirala, kajti „na- prednjaki“ so ga v smislu svojega „demokratizma“ razgnali in poslali na ljubljanski magistrat komisarja, ki je sedel potem tam do letošnje spomladi. Do organizacije socialnega skrbstva je prišlo zato šele letos in sicer v dveh ozirih, to je v organizi- ciji socialno političnega urada in v

tozadrevni ureditvi mestnega profa- čuna.

Mestni proračun doslej sploh ni poznal posebnega dela za socialno skrbstvo in šele v zadnjem proraču- nu, ki ga je sprejel sedanjí občinski svet meseca julija letošnjega leta, za- vzemata „Socialna politika in higi- jena“ samostojno poglavje, ki najlep- še kaže, da se sedanjí občinski svet dobro zaveda nalog in obveznosti, ki jih je sprejel nasproti svojim volil- cem. Kot najboljši dokaz za to trditev navajamo tu prepis proračuna za so- cialno skrbstvo, za čas od 1. VII. do 31. XII. 1923, a v primerjanje po- dajamo tudi številke, ki jih kaže pra- račun iz leta 1921/22. Za isti čas, to je za tedaj, ko so vodili ljubljansko mestno občino še „napredni“ mestni očetje.

Table with 2 columns: Year (v l. 1923, v l. 1921) and Items (Plače uslužbencev, Ustanove, Podpore, etc.).

stvo, pravovarstvo itd., kakršne od- delke pač obsega socialni urad, v okviru teh panog pa zopet specijali- zirano za posamezne vrste izdatkov. To bi povzročilo mnogo večjo pre- glednost proračuna in s tem olajšalo izpolnjenje in lažje vodstvo soci- alne politike.

V tem pogledu bi bil potreben tem- eljite remedure sploh ves proračun. Organizacija mestnega magistrata, kakor so nam jo zapustili „napred- njaki“ je uprav klasičen primer ana- hronističnega kaosa. Danes obstoja pri ljubljanskem mestnem magistratu menda kar nad dva ducata uradov, oddelkov, referatov itd. (niti naziva- nje ni enotno!), v katerih se spo- znajo komaj še najstarejši uradniki, dočim mora preprosto meščan letati od poslopja do poslopja, odkoder ga podijo od nadstropja do nadstropja, in tam odganjajo zopet iz sobe v sobo.

Če izhaja milijonski Dunaj s sed- mimi magistratnimi oddelki in Mona- kovo celo samo s petimi, bi jih men- dala tudi v Ljubljani lahko črtali vsaj dve tretjini ter spojili po dve, tri in celo več sorodnih zadev mestne uprave v en oddelek s primernimi pododdelki, kar bi močno poenosti- vilo ter tudi pocenilo mestno admini- stracijo. V istem smislu bi se moral potem sestaviti tudi mestni proračun, ki bi se moral docela kriti z organi- zacijo občinske administracije. Pa to so že stvari zase, o katerih bomo raz- pravljali o priliki predvidene reorgani- zacije mestne uprave, ki jo je pri- hranil iz advokatov in drugih inteli- gentov sestavljeni bivši „napredni“ občinski svet proletarijatu, menda zato, ker je to lažinaprednjaštvo ni bilo sposobno izvesti.

(Konec prihodnjič.)

Socialna zakonodaja.

V Belgradu je stvar sklenjena, da se razpusti ministrstvo za soci- alno politiko. V teku šestih mese- cev mora likvidirati, oddelki mini- strstva za socialno politiko se pa razdele med druga resortna mini- strstva.

Kaj pomeni to za delavstvo? Že ministrstvo za socialno poli- tiko ni bilo nikdar naklonjeno de- lavstvu in niti ne socialnozavaro- valnim ustanovam. To vemo iz iz- kušnjeh. Zakon o socialnem zavarovanju je bil uveljavljen takorekoč proti volji jugoslovanske buržoazi- je, ker se ta za stvar takrat ni za- nimala. Danes, ko je to zavarova- nje zakon, pa buržoazija dviga svo- jo glavo in se ozira okolo, kakor bi hotela reči, minister nas je ogolju- fal. Danes se upa ta industrijska in malomeščanska buržoazija že več: protestira proti socialnemu zavaro- vanju, ga obrekuje in mu izpodka-

pa tla in ugled, kjer le more. Pravo orjansko junaštvo kaže ta gospoda v boju proti socialnopolitični za- konodaji.

Seveda je kriv tega boja intelekt te gospode. Bavi se vsa ta gospoda s tem, kako bi okradla delavstvo za pridobljene pravice in je vsa za- poslena skoro izključno samo s tem bojem. Kje naj dobi potem čas ta gospoda za gospodarske probleme, trgovske zveze, za tehniko, za ra- čionalno gospodarstvo. Ako zasle- dujemo ta boj, se nam zdi kakor bi imeli pred seboj nemo indiferent- no tolpo, ki sledi demagožstvu brez razuma, ni pa nikogar, ki bi ventili- ral vprašanja, od katerih bi razvoj narodnega gospodarstva v resnici imel dobiček. Izgovor, da prispevki za socialne zavode uničujejo gospo- darstvo industrije in obrt, je za vsakega izobraženega narodnega gospodarja in sociologa bedasta

fraza, ki služi le za reklamo lju- dem, ki se v ta znanstva ne morejo ali pa nočejo poglobiti.

Tudi mi ne trdimo, da je zakon o socialnem zavarovanju dober. Ne! V marsičem je slab, glavna napa- ka pa je, da je nepopolen ter da da- je absolutno moč v roke reakciji in neinteresenom na delavskem zava- rovanju; zakaj podjetniki niso in- teresenti, ker sami za to zavarova- nje dejansko nič ne prispevajo. Vse, kar plačajo podjetniki za to zava- rovanje, je zaslužek delavcev in na- meščencev.

Ministrstvo za socialno politiko se torej razdeli med druga minist- rstva. In kaj dosežejo podjetniki s tem? S tem dosežejo podjetniki prav mnogo, in sicer to, da dobi vsaka panoga podjetništva v svo- jem ministrstvu najboljšo oporo v boju proti socialnim ustanovam in torej tudi proti zakonu za zavaro- vanje delavcev. Z odpravo minist- rstva za socialno politiko se odprav- lja popolnoma središče, v katerem naj bi se tehtala vprašanja teore- tično, znanstveno in tudi admini- strativno. Kaj pomeni vse to za bu- dočnost, bo delavstvo občutilo brid- ko prav kmalu.

Ako pregledamo ves boj podjet- nikov proti socialnemu zavarova- nju, se vrši ta sedaj pod dvema krinkama: podpore so prevelike in uprava je predraga. Ti dve krinki natikajo sovražniki delavskega za- varovanja, ker hočejo biti navidez moralni. Čim se pa opusti minist- rstvo za socialno politiko, tedaj se bodo že še gospodje ojunčili in za- plakali pred svojim ministrom, da mora zavarovanje poslabšati, ker industrija in obrt propada pod njim. Tako bodo rekli, čeprav nič ne plačujejo za zavarovanje.

Socialno zavarovanje čakajo tež- ki časi. Težki časi za delavce in za vse one, ki imajo direktnega posla s tem zavarovanjem, ker je brutal- nost jugoslovanske buržoazije in jugoslovanskega birokratizma veli- ka in grda. Tu ni razuma, tu ni lvi- devnosti, tu je samo oblast in ter- ror.

Delavstvo in namešenci pa naj umirajo; vsaj je dovolj te pakaze na svetu.

O vsej zadevi bi bilo potrebno stvarno razmotrivati. Toda, morda ob priliki več.

Ljubljansko gasilstvo.

Nekaj časa mlado in starodemo- kratsko časopisje napada ljubljansko poklicno gasilstvo in ga skuša prikazati kot nepotrebno instituci- jo, ki krade davkoplačevalcem den- nar iz žepa.

Ta gonja, ki izhaja iz vrst uža- ljenih veličin prostovoljnega gasil- stva, je rodila že skrajno slabše po- sledice. Shujskani demokrati napa- dajo, ne le v časopisju, temveč tudi ob požarih poklicno gasilstvo z ogabnimi insulti. Celó tako daleč gredo shujskani fanatiki, da ovirajo poklicne gasilce pri izvrševanju njih poklica. Dokaz sta zadnja pož- ara na Starem trgu in Karlovski cesti, ko so shujskani liberalci pso- vali gasilce in grozili celo z osebnimi napadi.

Zdi se nam potrebno, da k takim dogodkom poudarimo sledeče:

Poklicno gasilstvo je ustanovila mestna občina predvsem in edino zato, ker je nujno potrebno, da ima mesto na razpolago stalno požarno stražo, opremljeno z modernim oro- djem, ki je v stanju, pravočasno omejití požar, da ne zavzame večjih dimenzij. Dogodki so pokazali, da je prostovoljnemu gasilstvu fizično nemogoče postaviti pravočasno na kraj požara zadostno število ognje- gasecv in zadušiti, odnosno omejití ogenj, kar je prav za prav glavna stvar.

Prostovoljno gasilstvo, katere- mu se mora sicer priznati vsa požr- tvovalnost, se rekrutira po večini iz delavskih in obrtniških stanov. Popolnoma izključeno je, da bi mogli ljudje, ki so zaposleni na raznih krajih mesta in se morajo o kraju požara šele informirati, priti pra-

vočasno na mesto. Zato je potrebna tedaj večja stalna požarna straža, ki se, takoj ko dobi obvestilo, pada na kraj nesreče, pozneje pa ji do- spē na pomoč še prostovoljno gasil- stvo.

To je za normalne, pošteno mi- sleče ljudi razumljivo in logično, ne pa tudi za naše liberalne magna- te, katerim vobče ni za gasilstvo in za njega pravi namen, temveč le za šarže in politični efekt.

V vseh modernih mestih se brez vseh nasprotij razvija poleg poklic- nega gasilstva tudi nemoteno pro- stovoljno gasilstvo. Nihče se ne iz- podtika me nad enim ne nad dru- gim. V Ljubljani pa so si posamez- niki naredi naloge, da politizirajo gasilstvo in so prenesli politiko celo na pogorišče. Mi poznamo to gos- podo in dobro vemo, da jim ni za gasilstvo, ne, njim je šlo in jim gre za pripravo pri gasilstvu, obe- nem pa bi hoteli prostovoljno gasil- stvo vpreči kot pripravo gotovi politični stranki.

Prepričani smo, da je med pro- stovoljnimi gasilstvom še dovolj ide- alnih mož, ki bodo uvideli, da mora bazirati gasilstvo na humanitarni bazi podpore svojemu bližnjemu, da ne gre za šarže in komando, ter bodo iz svojih vrst izločili vse ele- mente, ki bi hoteli izkoristiti gasil- stvo za svoje in svoje stranke kori- sti. V nasprotnem slučaju pa bo mestna občina primorana, da s svo- jo avtoriteto napravi konec nez- vzdržnim razmeram med gasilstvom v Ljubljani, in sicer brez ozira na vse bevskanje liberalnega časopisja.

Orgije kapitalizma v Nemčiji.

Delavstvo pozna brutalnost kapi- talizma, zato vodi boj proti kapitali- stičnemu družabnemu redu. Nikjer v zgodovini pa ni tako eklatantnega do- kaza za to trditev, ki bi bil v teku enega leta povzročil delovnemu na- rodu toliko gorja, toliko življenj po- gubil, s tako silo tiral cel narod v po- gubo in obup, kakor sedanjí gospo- darski boj med Nemčijo in Francijo. Francoski kapitalizem pod protekto- ratom svetovnega kapitalizma je tisti zločinec, ki tira danes milijone delav- cev na cesto in jih prepušča usodi v trenutku, ko je izključena vsakršna možnost, da si to brezposelno delav- stvo kakorkoli pridobi pomočke za vsakdanje življenje potrebščine. In ob tem času hodijo srednjeevropski diplomati in politiki ter pojejo slavo modrosti francoske republike. V teh dneh, ko se milijoni delavcev in siro- mašnih ljudi v Nemčiji bori za svoj kruh, ko mora ta narod, ki bi rad del- al, rad pošteno živeti, stradati ali pa ropati, da se preživi, pojo slavo „hu-

mani“ republiki razni žurnalisti, o ka- terih pač ne moremo trditi, da go- vore v imenu tega ali onega naroda, marveč le kot kupljenci svetovnega kapitalizma. Grozovita ironija je vse to; grozovita resnica črne knjige se- danjega stoletja, skandal sedanje do- be, dobe socializma.

Po vseh večjih krajih Nemčije, zlasti v zasedenih večjih industrijskih, kjer počiva industrija, je delavstvo brez vsakršnih sredstev. Delavstvo nima dela, nima denarja, tam ni niti živili. Kako naj ti ljudje žive? Ni torej prav nič čudnega, če nastajajo nem- iri, ali kakor te buržoazija menuje, kravali in upori. In vendar to niso ne kravali, ne upori, ampak naravno opravičeni boji za golo življenje. In ta narod, ki hoče živeti, sprejemajo v tem boju puške, bajoneti in topovi. Iz vseh industrijskih krajev se namreč poročajo, da prihaja vedno pogosteje do krvavih konfliktov, v katerih ostaja na pozorišču vedno večje šte- vilo mrtvecev in ranjencev.

po starostni preskrbi, vsaj radi plačamo in prispevamo, samo upravni stroški in teh zavodih, proti tem se v interesu nameščencev borimo. Nameščenci pa so tej demagogiji kaj radi nasledili in pevali enako pesem, podpirajoč s tem interese podjetnikov. Sedaj podjetniki tega ne bodo več trdili. Pokazali bodo, da so to, kar trdimo vedno: izkoriščevalci brez srea za izkoriščane. Če bodo nameščenci sedanjo situacijo umeli, bodo enotno branili boljše starostno preskrbno, kot so je deležni oni, ki dobivajo danes rente iz pokojninskega zavoda.

Borba za samoodredjenje naroda, kot prva knjiga Masarykovih izbranih del je pravkar izšla v založbi Nakladni oddelek Jugosl. novinskog dd. v Zagrebu. To delo, ki je samostojna celina, je izšlo do sedaj v angleškem in češkem jeziku in pokaže vzroke svetovne vojne, narodnostni princip in iztočno vprašanje; zaključuje se z opisom demokratičnega miru in njegovih posledic. Knjiga vsebuje 132 strani s sliko pisatelja, ima fini papir in jej je cena 25 Din. Dobiva se v vseh večjih knjigarnah odtod pri Nakladnem oddelku, Zagreb, Mošinskoga ulica 6.

Železničarji so imeli v Belgradu kongres, na katerem so zahtevali izboljšanje svojih materialnih razmer. Navzočih je bilo 104 delegatov, ki so zastopali nad 40.000 železničarjev. Sprejeli so resolucijo. — Zdi se nam, da, dokler železničarji ne bodo imeli dobrih socialističnih organizacij, ne bodo želi uspehov. Organizacije morajo vplivati s svojo močjo, ne pa s pokloni, kakor so primorani delati danes.

Protestno manifestacijo proti italijanskemu nasilju glede zatiranja slovenskega šolstva in znanih odredb proti tujerodnim listom so priredili v Ljubljani v pondeljek zvečer v Unionski dvorani. Enake prireditve so napravili v nedeljo v Celju in Mariboru ter po drugih krajih. Na ljubljanskem shodu so govorili dr. Korošec, dr. Ravnihar, dr. Puc, ameriški publicist Lee Mariwether in Smodej, na kar je bila sprejeta resolucija. Udeležba je bila velika. Po shodu je hotela množica prirediti obhod po mestu, ki je bil pa prepovedan. Množice so kljub temu manifestirale tudi po mestu. Izvršilo se je nekaj aretacij radi upora javni straži in hujskanja k izgredom. Aretiranci so bili po ugotovitvi identitete izpuščeni. Shodu je poslal tudi pokrajinski odbor SPJ posebno resolucijo, ki obsoja početje italijanskega fašizma.

Čehoslovaška republika je proslavila dne 28. oktobra petletnico osvoboditve in ustanovitve republike.

Železničarska pragmatika — sankcionirana. Izgledalo je, da bo nastal zaradi pragmatike železničarjev spor med krono in vlado. — Toda: to se nam je samo zdelo. Baš na dan, ko so tarmali v Beogradu nacionalistični železničarji, povdarjali zvestobo in razkazovali navzgor svoja goreča domorodna srca, je kralj pragmatiko podpisal. Sicer pa narodni železničarji tudi nimajo pravice, da bi čez pragmatiko zabavljali. Vsaj je minister Janković sam izjavil, da so jo nacionalni železničarji odobrili in z njeno, železničarjem skrajno sovražno tendenco soglašali. Tega dejstva ne spravi s sveta niti morebitna resnica, da slovenskih narodnih železničarjev niso pritegnili k tej kuhi. Toda, brozga je bila kuhana v ime nacionalnog bratstva in jugoslovanstva. Slovenski Zvezarji pa so za delo svojih pobratimov odgovorni.

Stojan Protić umrl. V Belgradu je umrl v nedeljo zvečer Stojan Protić. Protić je bil državnik, ki je sodeloval že leta 1888. pri srbski ustavi, med vojno pa pri Krfski deklaraciji. Izšolal se je za profesorja, hotel je pa postati sodnik. Njegovi prijatelji so ga pregovorili, da se je posvetil publicistiki. Večkrat je bil minister in enkrat ministrski predsednik. Po svetovni vojni se je sprl z radikali zaradi ustavnega načrta. Protić je hotel, da se sklene ustava dogovorno s Hrvati, ker je vedel, da bo sicer nastalo v državi neprijetno razpoloženje. V koliko je hotel Protić revidirati ustavo, je težko povedati, ker je izgubil zaradi svojega stališča pri radikalih ves vpliv. Vobče pa se javno priznava, da je bil Protićev načrt ustave skoro sprejemljiv za prečane. Protić je bil rojen leta 1857 v Kruševcu v Srbiji.

Pavla Pavlovića, bivšega komunističnega poslanca in voditelja stranke, ki se je vrnil preko Rumunije domov, so v Belgradu aretirali. Obsojen je na mesec dni zapora, potem se bo pa moral še zagovarjati zaradi prestopka zakona o zaščiti države. — Velik uspeh, kaj ne?

Jezikovni naredbi za liste tržaškega in videmskega prefekta, po katerih bi morali tujerodni jeziki prinašati tudi prevode v italijanščini, je Mussolini razveljavil. Posebno velik čin to ni, ker je s tem razveljavil le veliko oslarijo.

Načrt zakona o delavskih kolektivnih pogodbah predloži čehoslovaška vlada parlamentu. Iz zakona samega ne izvira nikakršna dolžnost ali pravica, marveč ima mameravani zakon le namen omogočiti, oziroma normalizirati enake delovne pogoje, ki naj bi podpirali produkcijo. Iz tega razloga temu načrtu v bistvu tudi podjetniki ne nasprotujejo. Pogodbe se bodo sklepale individualno, to je med podjetniškimi in delavskimi organizacijami, ki imajo v svojih pravilih določbo, da se bavijo z urejevanjem delovnih pogojev. Pogodbe se bodo morale sklepati pismeno in registrirati. Za delavstvo je najpomembnejše to, da posamezniki ne morejo sklepati slabših delovnih pogojev, kakor jih določa pogodba. Slabše pogodbe se avtomatično razveljavijo in veljajo za vse delavce normalne pogodbe. S temi pogodbami se uvaja nekakšni garantirani minimum glede višine mezd. Pogodbe se morajo registrirati, so javne; za reševanje sporov pa določa načrt razsodišča. Načrt ima prednosti v tem, da se z njim uvaja zakonita veljavnost mezdnih pogojev, na drugi strani pa omejuje

gibčnost delavskih organizacij, ker določa trimesečni odpovedni rok po poteku pogodbe.

Železničarska stavka na Poljskem, ki se je pričela pred enim tednom, se razširja. Stavki so se pridružile telefonistinj, uradništvo in delavstvo v skladiščih, pri carinskih uradih in tudi v petrolejskih rafinerijah.

Državna borza dela. Pri vseh »Državnih Borzah Dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Muski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 21. do 27. oktobra 1923 dela 270 moških in 119 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 193 moških in 72 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 161. Promet od 1. januarja do 27. oktobra 1923. izkazuje 39.631 strank in sicer 18.096 delodajalcev in 21.535 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 11.760. Dela iščejo: Pri Državni Borzi Dela v Ljubljani: 2 vrtarja, 1 steklar, 1 kamnosek, 7 kovačev, 4 kleparji, 3 železostругarji, 4 stavb. ključavničarji, 1 vodovodni inštalater, 1 zlatar, 6 stroj. ključavničarjev, 2 mehanika, 4 elektro-monterji, 14 mizarjev, 3 žagarji, 4 kolarji, 2 sedlarja, 2 tapetnika, 8 krojačev, 10 čevljarjev, 2 knjigovodja, 3 mesarji, 12 zidarjev, 1 pleskar, 1 dimnikar, 3 tesarji, 1 tiskarski strojnik, 10 strojnikov in kurjačev, 5 trgovskih sotrudnikov, 1 oskrbnik, 1 risar narodne ornamentike, 1 delovodja lesne stroke, 4 knjigovodje, 1 knjigovodja-praktikant, 1 kontorist-praktikant, 5 skladiščnikov, 18 pisar. moči, 20 uradnih slug, vratarjev, čuvajev in paznikov, 27 vajencev, 12 vajenk, 1 vzgojiteljica, 4 trgovske sotrudnice, 2 kontoristinj, 1 restavracijska blagajničarka, 5 natakarijev, 6 šivilj, 1 hišnica, 8 delavk, 1 gospodinja. Pri Državni Borzi dela v Mariboru: 3 gospodinj, 41 hlapcev, 21 viničarjev, majarjev, 4 ekonomski, 3 drvarji, 2 rudarja, 5 vrtnarjev, 1 kamnosek, 6 podkovskih kovačev, 1 kotlar, 13 stavb. in stroj. ključavničarjev, 4 železostругarji, 5 kleparjev, 1 zlatar, 1 ključavnič. za tehtnice, 6 monterjev, 11 mizarjev, 4 kolarji, 3 sodarji, 1 žagar, 1 usnar, 1 sedlar, 22 krojačev in šivilj, 8 peric, 13 čevljarjev, 1 brivec, 2 mlinarja, 5 pekovi, 1 slaščičar, 7 mesarjev, 1 laborant, 4 zidarji, 1 esporter jaje, 8 slikarjev, 2 tesarja, 8 strojnikov, 12 slug, 22 trgov. sotrudnikov in sotrudnic, 6 kontoristk, 110 pom. in tov. delavcev in delavk, 10 hišnikov in hišnic, 25 pis. moči, 18 vzgojiteljic, 1 boln. strežnica, 6 kuharic, služkinj, sobaric. Pri Državni Borzi Dela v Ptujju: 2 ekonomski, 1 šafar, 3 viničarji, 6 hlapcev, 1 lon-

čar, 4 ključavničarji, 1 kovač, 1 klepar, 1 zlatar, 2 mizarja, 1 kolar, 2 sedlarja, 4 krojači, 1 čevljar, 1 klobučar, 1 knjigovez, 2 mlinarja, 1 pek, 1 slaščičar, 1 mesar, 1 laborant, 1 strojnik, 1 kurjač, 1 sluga, 1 skladiščnik, 5 dimnikarjev, 1 paradni kočijaž, 1 voznik, 1 hišni hlapec, 1 pisar. moč, 1 bolničar, 3 natakarije, 1 sobarica, 11 služkinj, 2 blagajničarki, 2 strojepiski, 2 kontoristinj, 31 vajencev in vajenk. Pri Državni Borzi Dela v Murški Soboti: 1 ključav. mehanikar, 1 krojač, 1 mlinar itd. V delo se sprejmejo: Pri Državni Borzi Dela v Ljubljani: 100 goz. nih delavcev (drvarjev), 1 steklar, 2 kotlarja, 15 čevljarjev, 1 čevljarski prirezovalec, 1 čevljarski delovodja, 1 klobučar, 1 ščetar, 1 sodavičar, 13 zidarjev, 10 tesarjev, 2 strojevodja, 2 Bagger-mojstra, 4 šumski manipulanti, 1 nočni čuvaj, 21 vajencev, 7 služkinj, 2 postrežnici, 1 kmečka dekla itd. Pri Državni Borzi Dela v Mariboru: 68 hlapcev in dekel, 3 gospodinj, 6 viničarjev, majarjev, 25 drvarjev, 95 rudarjev (kopačev), 1 rud. nadzornik, 1 kovač na nože, 1 podkovski kovač, 4 železostругarji, 2 stroj. ključavničarja, 4 mizarji, 2 sodarja, 1 lesni strugar, 2 gaterista, 4 krojači, 10 čevljarjev, 1 mlinar, 1 pek, 4 tesarji, 2 kurjača, 3 sluge, 1 kočijaž, 23 kuharic, 54 služkinj, 5 sobaric, 1 vzgojiteljica, 3 varuške, 20 tovar. delavk, 4 natakarije, 30 šivilj za perilo, 2 postrežnici, 40 vajenk za šivanje perila, 21 vajencev itd. Pri Državni Borzi Dela v Ptujju: 3 pristavi za posestvo, 5 viničarjev, 6 hlapcev, 104 rudarji, 1 vrtnar, 1 lončar, 2 mizarja, 1 kolar, 1 strugar za izdelovanje pip, 30 pletarjev, 1 jermenar, 6 čevljarjev, 5 zidarjev, 3 hišni hlapci, 4 kmečke dekline, 6 kuharic, 1 gospodinja, 3 sobarice, 18 služkinj, 15 vajencev itd. Pri Državni Borzi Dela v Murški Soboti: 1 hlapec, 1 krojaški pomočnik, 1 krojaški vajenec, 1 služkinja, 1 kuharica itd.

Odgovorni urednik Ignac Mihavec. — Izdajatelj in lastnik: Konzorc. »Zarje«. — Tiska tiskarna J. Blasnika nasl.

Špecialna mehanična delavnica za popravo pisalnih in računskih strojev. Najcenejše pisalne stroje dobite pri

Lud. Baraga, Ljubljana.

Šelenburgova ulica št. 6, I. nadstr. V zalogi prvovrstne barvne trakove, razmnoževalne barve, ogljeni papir, voščen papir in vse druge v to stroko spadajoče potrebščine.

Priporočamo:

Izdelovalnico okvirjev za slike
Kongresni trg številka 19.

A. Babka
Ljubljana

Kartonažno tovarno in knjigovoznico
Rimska cesta številka 13.

Stavbeno podjetje

Inž. Dukič
in drug
Ljubljana

Bohorčičeva ulica št. 24.

JOSIP JUG

pleskar in ličar za stavbe, pohištvo in mostove
Ljubljana,
Rimska cesta št. 16.

Specialni oddelek za sobo-, črkoslikarstvo ter ornamentiko in slikarstvo na steklo.

Moste-Ljubljana,
Zaloška cesta št. 67.

Zadružna banka v Ljubljani

Brzjavi: Zadrubanka.

Aleksandrova cesta št. 5.

Telefon št. 367.

Vplačani kapital K 10,000.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje